

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/98/2002

OCENY DZIAŁALNOŚCI PREZYDENTA, PARLAMENTU I WŁADZ LOKALNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W naszych comiesięcznych badaniach poddajemy pod ocenę społeczeństwa działalność głównych instytucji politycznych: Sejmu, Senatu, urzędu prezydenta. W bieżącym roku, ze względu na zbliżające się wybory samorządowe, pytamy także o ocenę władz lokalnych¹.

Działalność prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego niezmiennie postrzegana jest pozytywnie przez zdecydowaną większość badanych. Od czasu, kiedy respondenci oceniają pracę jego urzędu za pomocą pytania w obecnym brzmieniu, czyli od roku '97, okresowe wahania nie przekraczają na ogół kilku procent. W ciągu ostatniego miesiąca oceny negatywne pozostały w zasadzie na tym samym poziomie, natomiast nieznacznie przybyło ocen pozytywnych (o 3 punkty).

Tabela 1

Oceny* prezydenta	Wskazania respondentów według terminów badań																Zmiany od IV '02 do V '02	
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	XII	I	II	III	IV		V
	2000		2001									2002						
	w procentach																	
Dobra	70	71	72	73	71	75	72	73	74	70	72	81	76	80	75	72	75	+3
Zła	20	19	20	20	20	17	18	17	17	18	17	12	17	13	18	18	17	-1
* Pominięto „trudno powiedzieć”																		

We wszystkich grupach społecznych i kategoriach demograficznych działalność urzędu prezydenta jest najczęściej oceniana pozytywnie (zob. tabele aneksowe). Na zróżnicowanie tych ocen wpływają jedynie poglądy polityczne - im badani lokują się bardziej na prawo na skali „lewica - prawica”, tym są bardziej krytyczni wobec Aleksandra Kwaśniewskiego, jednak także wśród osób deklarujących poglądy prawicowe zdecydowanie przeważają opinie pozytywne.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (144) przeprowadzono w dniach od 10 do 13 maja 2002 roku na liczącej 1047 osób próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Oceny pozytywne przeważają także we wszystkich elektoratach partyjnych, jedynie wśród potencjalnych wyborców LPR przewaga ta jest minimalna.

Tabela 2

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	92	4	4
PSL	86	7	7
PO	80	16	4
PiS	78	18	4
Samoobrona	65	29	6
LPR	47	44	9
Niezdecydowani, na kogo głosować	84	11	5
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	68	21	11

* Określone na podstawie **deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych**

Obie izby parlamentu od dłuższego czasu oceniane są bardzo krytycznie. Mimo iż drugi z kolei miesiąc nieznacznie przybywa opinii pozytywnych, obecnie w przypadku Sejmu oceny negatywne mają niemal trzykrotną przewagę, a w przypadku Senatu - prawie dwukrotną. Zanotowany ostatnio wzrost odsetka opinii pozytywnych odnosi się bowiem, po pierwsze, do bardzo niskiego ich poziomu w marcu bieżącego roku, po drugie - wzrostowi ocen pozytywnych nie towarzyszy odpowiedni spadek ocen negatywnych. W przypadku Senatu mamy nawet do czynienia z ich wzrostem. W stosunku do poprzedniego miesiąca zaznaczyła się więc pewna polaryzacja postaw wobec parlamentu. Jest ona szczególnie wyraźna w odniesieniu do Senatu, którego pozytywne i negatywne oceny wzrastają kosztem spadku liczby osób niezdecydowanych.

Krytyczne oceny działalności Sejmu przeważają nad pozytywnymi już od początku roku '99. W stosunku do Senatu sytuacja taka nastąpiła parę miesięcy później. Po ubiegłorocznych wyborach badani bardziej zyczliwym okiem patrzyli na obie izby nowo wybranego parlamentu. W grudniu zeszłego roku były one lepiej oceniane niż poprzedni parlament w drugiej połowie swej kadencji. Jednak już styczeń bieżącego roku przyniósł pogorszenie ocen i obecnie nie odbiegają one od tych, jakie zbierał poprzedni Sejm i Senat pod koniec swej kadencji.

Tabela 3

Oceniane instytucje	Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań																Zmiany od IV '02 do V '02	
		XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	XII	I	II	III	IV		V
		2000		2001									2002						
		w procentach																	
Sejm	dobra	20	21	25	18	17	20	19	16	19	14	21	32	25	27	16	19	23	+4
	zła	65	64	60	68	71	68	67	69	67	71	62	51	57	57	67	62	61	-1
	brak opinii	15	15	15	14	12	12	14	15	14	15	18	17	18	16	17	19	16	-3
Senat	dobra	28	26	27	21	19	25	21	20	23	21	23	33	26	30	19	23	27	+4
	zła	49	53	52	61	63	56	60	58	57	58	55	41	46	39	49	46	49	+3
	brak opinii	23	21	21	18	18	19	19	22	20	21	22	26	28	31	32	31	24	-7

Na oceny działalności Sejmu na ogół nie wpływają wyznaczniki pozycji społecznej badanych ani ich cechy demograficzne. Jedynym wyjątkiem jest sytuacja materialna - nieco łaskawszym okiem patrzą na jego działalność badani o najwyższych dochodach i zadowoleni ze swojej sytuacji materialnej. Z Senatem jest podobnie z jednym wszakże wyjątkiem - wśród badanych z wyższym wykształceniem spotykamy tyle samo ocen dobrych, co i złych.

Natomiast na opinie o obu izbach parlamentu dość wyraźnie wpływają poglądy polityczne ankietowanych. Respondenci o orientacji lewicowej są mniej krytyczni niż ci, którzy identyfikują się z centrum, a szczególnie z prawicą.

Obraz ten staje się mniej klarowny, gdy weźmiemy pod uwagę sympatie partyjne badanych. Wprawdzie zwolennicy wszystkich partii obecnych w Sejmie częściej krytykują działalność posłów niż wyrażają się o niej pozytywnie, jednak stosunkowo najlepsze zdanie mają zwolennicy największego ugrupowania sejmowego - SLD. Z drugiej strony sympatycy skrajnie prawicowej opozycyjnej Ligi Polskich Rodzin są stosunkowo niewiele bardziej krytyczni. W elektoracie SLD zauważamy przewagę wskazań pozytywnych także w opiniach o Senacie. Najbardziej krytyczni wobec obu izb parlamentu są potencjalni wyborcy Samoobrony.

Tabela 4

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność Sejmu ?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	39	55	6
PSL	32	58	10
LPR	32	65	3
PO	26	71	3
PiS	25	57	18
Samoobrona	16	76	8
Niezdecydowani, na kogo głosować	25	48	27
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	16	63	21

* Określone na podstawie **deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych**

Tabela 5

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność Senatu ?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	47	35	18
LPR	36	45	19
PSL	33	59	8
PO	33	54	13
PiS	28	37	35
Samoobrona	18	73	9
Niezdecydowani, na kogo głosować	29	37	34
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	17	54	29

* Określone na podstawie **deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych**

Opinie o władzach lokalnych w miejscu zamieszkania respondentów należy interpretować inaczej niż oceny głównych instytucji politycznych, gdyż w tym przypadku przedmiot ocen jest inny dla każdej gminy. Uzyskane wyniki są więc średnią ocen odnoszącą się nie do jednego podmiotu, lecz do pewnej kategorii zbiorczej.

Tabela 6

Oceny władz lokalnych	Wskazania respondentów według terminów badań															Zmiany od IV '02 do V '02		
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	XII	I	II	III		IV	V
	2000		2001									2002						
	w procentach																	
Dobra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51	-	42	44	42	43	+1
Zła	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	-	39	38	38	40	+2
Brak opinii	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	19	18	20	17	-3

W ocenie władz lokalnych, według tych zagregowanych wyników, zdania badanych są podzielone. Odsetek osób mających dobrą opinię o swoich władzach samorządowych szczebla gminnego tylko nieznacznie przewyższa odsetek wyrażających się o nich krytycznie. W maju oceny działalności władz lokalnych pozostały na poziomie z kilku poprzednich miesięcy, są natomiast wyraźnie gorsze, niż były w grudniu ubiegłego roku, a także w latach poprzednich². Koniec kadencji samorządów charakteryzuje się więc wzmożoną krytyką ich działalności. Warto też zwrócić uwagę, że odsetek osób niemających wyrobionego poglądu na temat pracy tych najbliższych obywatelowi organów władzy jest niemal taki sam jak powstrzymujących się od oceny Sejmu.

Władze lokalne szczebla podstawowego są najlepiej oceniane przez mieszkańców gmin wiejskich i małych miast. Respondenci z tych ośrodków wyraźnie rzadziej niż mieszkańcy miast średnich i dużych powstrzymują się od oceny.

Tabela 7

Miejsce zamieszkania	Jak Pan(i) ocenia działalność władz lokalnych w Pana(i) gminie, miejscowości?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wieś	52	36	12
Miasto do 20 tys. mieszkańców	44	43	13
20 - 100 tys.	36	43	21
101 - 500 tys.	38	43	19
501 tys. i więcej	32	41	27

² Por. komunikat CBOS „Instytucje publiczne w opinii społecznej”, styczeń 2002.

Poprawa ocen działalności Sejmu i Senatu, jaka nastąpiła po zeszłorocznych wyborach parlamentarnych, okazała się krótkotrwała. Obecnie instytucje te są ponownie oceniane bardzo krytycznie - tak jak pod koniec poprzedniej kadencji. Na tle tych niskich notowań wyróżniają się niezmiennie bardzo dobre oceny działalności urzędu prezydenckiego. Warto zwrócić uwagę na fakt, że pracę tego urzędu doceniają elektoraty zarówno partii koalicyjnych, jak i niektórych opozycyjnych.

Jednocześnie pod koniec kadencji organów samorządowych znacząco pogorszył się w opinii badanych przeciętny wizerunek działalności ich szczebla podstawowego.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego?**

	(%)			
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	75	17	8	1046
Płeć				
Mężczyźni	77	16	7	500
Kobiety	73	18	9	547
Wiek				
18-24 lat	79	9	12	162
25-34	71	18	11	188
35-44	77	17	6	184
45-54	78	16	6	223
55-64	74	21	6	116
65 lat i więcej	68	21	11	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	75	17	8	384
Miasto do 20 tys.	70	19	11	135
20-100 tys.	75	14	12	202
101-500 tys.	79	17	4	198
501 tys. i więcej mieszk.	71	20	8	128
Wykształcenie				
Podstawowe	69	21	10	291
Zasadnicze zawodowe	81	14	5	275
Średnie	75	17	9	352
Wyższe	74	15	11	128
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	69	16	15	68
Prac.umysł.niż.szczebła	71	19	10	88
Pracownicy fiz.- umysł.	84	14	2	91
Robotnicy wykwalifikowani	75	19	6	86
Robotnicy niewykwalifik.	85	7	7	38
Rolnicy	78	19	3	53
Pracujący na własny rach.	89	5	6	44
Bierni zawodowo				
Renciści	80	13	7	122
Emeryci	63	26	11	174
Uczniowie i studenci	78	7	15	87
Bezrobotni	73	19	8	153
Gospodynie domowe i inni	74	18	7	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	72	17	11	164
spółce właścicieli	76	19	5	63
prywatnych i państwa	82	11	6	185
sekt. pryw. poza rolnict.	80	17	3	58
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	76	14	10	126
300-399	74	20	6	101
400-599	79	14	8	199
600-800	76	15	9	156
Powyżej 800 zł	75	20	5	152
Ocena własnych war. mater.				
Źle	72	19	9	363
Średnie	75	16	9	475
Dobre	79	14	7	208
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	51	31	19	55
Raz w tygodniu	72	19	9	537
1-2 razy w miesiącu	77	14	9	167
Kilka razy w roku	80	14	6	195
W ogóle nie uczestniczy	87	9	4	91
Poglądy polityczne				
Lewica	88	10	2	286
Centrum	76	17	7	274
Prawica	64	27	9	206
Trudno powiedzieć	67	17	15	280

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Sejmu?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	61	16	1046
Płeć				
Mężczyźni	26	62	13	500
Kobiety	21	59	19	547
Wiek				
18-24 lat	21	59	20	162
25-34	24	59	17	188
35-44	23	59	18	184
45-54	26	64	10	223
55-64	26	60	14	116
65 lat i więcej	19	62	19	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	21	59	20	384
Miasto do 20 tys.	21	65	14	135
20-100 tys.	21	60	18	202
101-500 tys.	35	53	12	198
501 tys. i więcej mieszk.	18	73	9	128
Wykształcenie				
Podstawowe	18	57	25	291
Zasadnicze zawodowe	28	58	14	275
Średnie	23	63	12	352
Wyższe	26	62	11	128
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	21	65	13	68
Prac. umysł. niż. szczebla	28	61	11	88
Pracownicy fiz. - umysł.	30	55	16	91
Robotnicy wykwalifikowani	29	53	18	86
Robotnicy niewykwalifik.	25	58	17	38
Rolnicy	20	67	12	53
Pracujący na własny rach.	16	71	13	44
Bierni zawodowo				
Renciści	21	57	22	122
Emeryci	21	64	14	174
Uczniowie i studenci	22	61	17	87
Bezrobotni	23	60	18	153
Gospodynie domowe i inni	23	62	15	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	27	57	16	164
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	32	55	13	63
sekt. pryw. poza rolnict.	25	60	15	185
prywatnym gosp. rolnym	21	68	11	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	17	65	19	126
300-399	16	68	17	101
400-599	28	56	17	199
600-800	25	59	16	156
Powyżej 800 zł	33	59	7	152
Ocena własnych war. mater.				
Źle	21	64	15	363
Średnie	22	62	15	475
Dobre	31	51	18	208
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	17	69	14	55
Raz w tygodniu	24	58	18	537
1-2 razy w miesiącu	20	68	12	167
Kilka razy w roku	23	63	13	195
W ogóle nie uczestniczy	29	55	16	91
Poglądy polityczne				
Lewica	34	57	9	286
Centrum	24	65	11	274
Prawica	21	72	7	206
Trudno powiedzieć	14	51	35	280

Tabela 3. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **Senatu?**

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	49	25	1046
Płeć				
Mężczyźni	29	50	21	500
Kobiety	24	48	28	547
Wiek				
18-24 lat	24	47	30	162
25-34	31	43	26	188
35-44	28	47	26	184
45-54	26	54	20	223
55-64	28	54	17	116
65 lat i więcej	23	49	27	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	23	51	26	384
Miasto do 20 tys.	22	54	24	135
20-100 tys.	26	45	28	202
101-500 tys.	37	42	21	198
501 tys. i więcej mieszk.	25	54	21	128
Wykształcenie				
Podstawowe	19	52	30	291
Zasadnicze zawodowe	30	51	19	275
Średnie	26	48	26	352
Wyższe	38	39	23	128
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	33	47	20	68
Prac. umysł. niż. szczebla	35	46	19	88
Pracownicy fiz.-umysł.	33	41	25	91
Robotnicy wykwalifikowani	32	46	22	86
Robotnicy niewykwalifik.	34	46	20	38
Rolnicy	21	59	20	53
Pracujący na własny rach.	15	48	37	44
Bierni zawodowo				
Renciści	20	52	28	122
Emeryci	26	50	24	174
Uczniowie i studenci	22	48	30	87
Bezrobotni	24	51	25	153
Gospodynie domowe i inni	25	55	19	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	34	44	22	164
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	34	45	21	63
sekt. pryw. poza rolnict.	30	44	26	185
prywatnym gosp. rolnym	24	58	18	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	23	54	23	126
300-399	19	63	19	101
400-599	33	46	21	199
600-800	29	45	26	156
Powyżej 800 zł	35	46	19	152
Ocena własnych war. mater.				
Źle	23	55	22	363
Średnie	25	51	25	475
Dobre	37	35	28	208
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	29	55	16	55
Raz w tygodniu	27	47	26	537
1-2 razy w miesiącu	24	54	23	167
Kilka razy w roku	26	51	23	195
W ogóle nie uczestniczy	31	42	27	91
Poglądy polityczne				
Lewica	38	44	18	286
Centrum	26	56	17	274
Prawica	29	51	20	206
Trudno powiedzieć	13	45	42	280

Tabela 4. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność władz lokalnych w Pana(i) gminie, miejscowości?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	43	40	17	1047
Płeć				
Mężczyźni	43	42	15	500
Kobiety	43	39	19	547
Wiek				
18-24 lat	52	32	16	162
25-34	41	40	19	189
35-44	41	46	13	184
45-54	37	50	13	223
55-64	47	34	20	116
65 lat i więcej	44	35	21	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	52	36	11	384
Miasto do 20 tys.	44	43	14	135
20-100 tys.	36	43	21	202
101-500 tys.	38	43	19	198
501 tys. i więcej mieszk.	32	41	27	128
Wykształcenie				
Podstawowe	49	35	16	291
Zasadnicze zawodowe	45	39	16	275
Średnie	36	47	17	352
Wyższe	44	36	20	129
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	30	50	21	68
Prac.umysł.niż.szczebła	43	38	19	88
Pracownicy fiz.-umysł.	47	43	11	91
Robotnicy wykwalifikowani	42	37	21	86
Robotnicy niewykwalifik.	42	48	10	38
Rolnicy	68	23	8	53
Pracujący na własny rach.	41	42	16	44
Bierni zawodowo				
Renciści	44	35	21	122
Emeryci	42	39	19	174
Uczniowie i studenci	50	35	15	87
Bezrobotni	36	50	15	153
Gospodynie domowe i inni	40	44	16	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	41	40	19	165
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	35	41	24	63
sekt. pryw. poza rolnict.	43	43	13	185
prywatnym gosp. rolnym	70	22	7	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	38	49	14	126
300-399	46	42	12	101
400-599	42	43	14	200
600-800	42	45	14	156
Powyżej 800 zł	42	38	20	152
Ocena własnych war. mater.				
Źle	40	43	18	363
Średnie	42	42	16	476
Dobre	50	34	16	208
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	41	41	18	55
Raz w tygodniu	45	40	15	537
1-2 razy w miesiącu	53	32	15	167
Kilka razy w roku	28	49	23	195
W ogóle nie uczestniczy	43	41	15	91
Poglądy polityczne				
Lewica	43	47	10	286
Centrum	45	40	15	274
Prawica	46	37	17	206
Trudno powiedzieć	38	36	25	280